

1685

KANCLARIA SENATU
BIURO PREZYDIALNE

wpłynęło dn. 8.05.2006

nr 2632 podpis.....

Warszawa, 2006-05-06

MINISTERSTWO FINANSÓW

Sekretarz Stanu

JAROSŁAW PIETRAS

MF/PF/BAN/60/5481/2006

d.ck. 144/2006

100506/hy
S E K R E T A R I A T

Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 10.05.06

nr 3170 podpis.....

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 kwietnia br. nr BPS/DSK-043-230/06, zawierające oświadczenie złożone przez Pana senatora Janusza Kubiaka podczas 8. posiedzenia Senatu RP w dniu 30 marca 2006 r., pragnę przekazać na ręce Pana Marszałka stanowisko Ministerstwa Finansów w przedmiotowej sprawie.

1. W ostatnim okresie Starosta Wolsztyński Pan Ryszard Kurp zwrócił się również bezpośrednio do Ministra Finansów z zapytaniem dotyczącym zagadnień poruszanych przez Pana senatora. Ministerstwo Finansów udzieliło wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania.
2. Poniżej zamieszczam najważniejsze elementy stanowiska Ministerstwa Finansów nt. aktualnej polityki walutowej Polski, jej uwarunkowań oraz jej wpływu na działalność przedsiębiorstw eksportujących.

System kursowy w Polsce

Od 12 kwietnia 2000 r. w Polsce obowiązuje system płynnego kursu walutowego, w ramach którego kurs złotego wyznaczany jest wyłącznie przez oddziaływanie sił popytu i podaży na rynku walutowym. W ramach systemu kursu płynnego poziom kursu walutowego kształtowany jest przez wiele czynników zarówno natury ekonomicznej, jak i nieekonomicznej. Do najważniejszych czynników decydujących o wahaniami i poziomie kursu walutowego zalicza się: politykę pieniężną (przede wszystkim poziom stóp procentowych), politykę gospodarczą (w tym m. in. poziom deficytu fiskalnego), ryzyko finansowe i polityczne kraju, organizację handlu i płatności zagranicznych (restrykcje walutowe i ilościowe), instytucjonalną strukturę rynków walutowych.

Oznacza to, że na kurs walutowy wpływają zarówno czynniki fundamentalne, jak i czynniki o charakterze krótkookresowym, nie zawsze bezpośrednio związane z oczekiwaniami co do rozwoju sytuacji makroekonomicznej. Oddziaływanie takich czynników, jak sytuacja polityczna w kraju, czy sytuacja geopolityczna powoduje, że system kursu płynnego

charakteryzują stosunkowo długie okresy niedopasowania kursu rynkowego do poziomu równowagi¹. Natomiast oddziaływanie czynników krótkookresowych przyczynia się jednocześnie do szczególnie niekorzystnej dla eksporterów dużej zmienności kursu walutowego.

System płynnego kursu walutowego pozwala na uniknięcie dylematów wynikających z prawa tzw. „trójkąta niemożności”, które stanowi, że w warunkach liberalizacji przepływów kapitałowych nie można jednocześnie kontrolować kursu walutowego i prowadzić autonomicznej polityki pieniężnej. Celem strategii bezpośredniego celu inflacyjnego Rady Polityki Pieniężnej jest obniżenie inflacji, a następnie utrzymanie stabilnego poziomu cen. W założeniach strategia ta ułatwia podmiotom gospodarczym przewidywanie poziomu inflacji, a zatem również cen, kosztów i płac, co jest kluczowe z punktu widzenia formułowania przez polskie przedsiębiorstwa długookresowej strategii działania. Należy przy tym pamiętać, że utrzymanie stabilności cenowej jest w perspektywie długookresowej jednym z fundamentów zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Kształtowanie się kursu złotego

Przedsiębiorstwa działające w skali międzynarodowej mają świadomość, że zmienność kursów walut jest naturalna w systemie płynnego kursu walutowego. Należy jednak podkreślić, że kurs złotego charakteryzuje się wyjątkowo dużą zmiennością oraz występowaniem zarówno długich okresów niedowartościowania złotego w stosunku do kursu równowagi, jak i jego przewartościowania.

W 2004 r. odnotowano wysoką zmienność kursu złotego zarówno w relacji do dolara amerykańskiego, jak i do euro - waluty dominującej w strukturze walutowej płatności polskiego handlu zagranicznego. Sytuacja ta była wynikiem oddziaływania na kurs złotego zarówno czynników krajowych, jak i czynników zewnętrznych. Spośród czynników krajowych najsilniejszy wpływ na kurs złotego miała niepewność polityczna i obawy o sytuację finansową kraju, które doprowadziły do silnego osłabienia złotego w relacji do euro w pierwszych miesiącach 2004 r. W rezultacie 1 marca 2004 r. kurs złotego osiągnął najwyższy w historii poziom w relacji do euro, przekraczając poziom 4,90 PLN/EUR.

Po okresie znacznej deprecjacji złotego (zwłaszcza w relacji do euro), od maja 2004 r. do lutego br. złoty ulegał systematycznej aprecjacji będącej głównie pochodną poprawy fundamentów makroekonomicznych polskiej gospodarki, napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz pozytywnego sentymentu inwestorów zagranicznych w stosunku do krajów naszego regionu. W okresie tym miały jednak miejsce przejściowe załamania tendencji aprecjacyjnej związane przede wszystkim z oczekiwaniami na obniżki stóp procentowych NBP (i ich faktycznymi obniżkami), napięciami politycznymi oraz

¹ Jako poziom równowagi traktuje się kurs walutowy spójny z aktualnymi fundamentami makroekonomicznymi gospodarki.

podwyżkami stóp procentowych w USA, prowadzącymi do spadku atrakcyjności aktywów denominowanych w złotych.

Od początku marca br. do końca pierwszej dekady kwietnia obserwowana była natomiast stopniowa deprecjacja złotego w relacji do euro będąca przede wszystkim rezultatem wzrostu stóp procentowych w strefie euro i USA oraz nasilających się oczekiwań na ich dalsze podwyżki, zmniejszające atrakcyjność aktywów nominowanych w walutach krajów naszego regionu (w tym w polskich złotych). Poprawa sentymentu inwestorów zagranicznych do rynków wschodzących oraz publikacja danych makroekonomicznych świadczących o silnych fundamentach polskiej gospodarki spowodowały ponowne umocnienie złotego.

Jednocześnie należy pokreślić, że choć stopniowa i długoterminowa aprecjacja waluty może być procesem naturalnym w warunkach poprawy fundamentów makroekonomicznych, to może ona stanowić poważny problem dla eksporterów i gospodarki.

Strategia wspierania eksportu

Jakkolwiek obecna sytuacja w handlu zagranicznym wydaje się być jeszcze relatywnie korzystna, to Ministerstwo Finansów ma świadomość potencjalnych zagrożeń oraz faktu występowania opóźnień w przekładaniu się zmian w konkurencyjności cenowej na sytuację gospodarczą. W krótkim okresie aprecjacja waluty krajowej wpływa głównie na opłacalność działalności eksportowej przy ograniczonym wpływie na samą wartość eksportu, gdyż eksporterzy dążą do utrzymania zdobytych z dużym wysiłkiem pozycji na rynkach zagranicznych. W dłuższej perspektywie utrzymywanie się takiego stanu rzeczy może niekorzystnie odbić się na dynamice eksportu i w efekcie na tempie wzrostu gospodarczego. W związku z tym sytuacja w handlu zagranicznym i sytuacja finansowa przedsiębiorstw są przedmiotem stałej troski i obserwacji Ministerstwa Finansów.

Rząd nie posiada jednak kompetencji bezpośredniego (w formie interwencji walutowych) oddziaływania na kurs złotego. Kompetencje bezpośredniego oddziaływania na kurs walutowy posiada natomiast Narodowy Bank Polski, jednak od czasu upłynnienia złotego nie miała miejsce żadna interwencja na polskim rynku walutowym.

W celu zapobiegania nadmiernej aprecjacji złotego w trakcie realizacji dużych prywatyzacji z udziałem kapitału zagranicznego, a także emisji zagranicznych papierów wartościowych Skarbu Państwa, Rząd założył rachunek walutowy w NBP, na którym (od 2000 r.) gromadzona jest część tych wpływów. Środki dewizowe są kierowane na ten rachunek z ominięciem rynku walutowego, co zapobiega czasowej presji na wzrost wartości złotego.

Istotnym elementem polityki Rządu jest wzmocnianie integracji polskiej gospodarki z gospodarką światową, a w szczególności wzrost aktywności eksportowej polskich przedsiębiorstw. W ramach określonych przez postanowienia organizacji międzynarodowych, których Polska jest członkiem (Światowa Organizacja Handlu - WTO, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju - OECD, Unia Europejska i in.), oferowane są ułatwienia dla przedsiębiorstw eksportowych.

Ministerstwo Finansów jest resortem odpowiedzialnym za wdrażanie i rozwijanie finansowych instrumentów wspierania polskiego eksportu, realizowanego na zasadach kredytowych. W Polsce dostępne są następujące finansowe instrumenty wspierania eksportu:

- ubezpieczenia eksportowe oferowane przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.,
- dopłaty do oprocentowania kredytów eksportowych udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego,
- rządowe kredyty finansujące eksport polskich towarów i usług.

Ubezpieczenia eksportowe, oferowane przez KUKKE S.A., udzielane są na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych. KUKKE S.A. udziela:

- ubezpieczeń kredytów i kontraktów eksportowych,
- ubezpieczeń inwestycji bezpośrednich za granicą,
- ubezpieczeń kosztów poszukiwania zagranicznych rynków zbytu,
- gwarancji ubezpieczeniowych.

Dopłaty do oprocentowania kredytów eksportowych, oferowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego, realizowane są na podstawie ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych. Rządowe umowy kredytowe finansujące eksport polskich towarów i usług zawierane są na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych. W ustawie budżetowej na rok 2006 zagwarantowano kwotę 10 587 tys. zł na rozliczenia związane z systemem dopłat do ww. kredytów.

Członkostwo Polski w OECD oraz w Unii Europejskiej wymaga, aby stosowane w Polsce finansowe instrumenty wspierania eksportu, w tym w szczególności instrumenty wspierania kredytów eksportowych, były zgodne z międzynarodowymi porozumieniami i zasadami ustalonymi w OECD i UE. Oficjalne wsparcie kredytów eksportowych stosowane jest przez zdecydowaną większość krajów OECD. Ma ono szczególne znaczenie na międzynarodowym rynku dóbr i usług inwestycyjnych, na którym sprzedaż realizowana jest na zasadach kredytowych o kilku- lub kilkunastoletnim okresie spłaty. Z uwagi na wysokie ryzyko związane z finansowaniem takich transakcji oficjalny system wspierania kredytów eksportowych wypełnia lukę na rynku komercyjnych instytucji zajmujących się finansowaniem i ubezpieczaniem transakcji eksportowych.

Stosowane w Polsce instrumenty oficjalnego wsparcia kredytów eksportowych służą wyrównaniu warunków konkurowania polskich eksporterów z eksporterami z innych krajów OECD na rynkach trzecich. Instrumenty te są coraz powszechniej wykorzystywane przez polskich eksporterów, przykładowo:

- w 2005 r., w ramach działalności gwarantowanej przez Skarb Państwa, Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. ubezpieczyła kredyty eksportowe o łącznej

wartości 719,8 mln USD oraz udzieliła gwarancji ubezpieczeniowych na kwotę 567,9 mln USD,

- w 2005 r. Bank Gospodarstwa Krajowego, pełniący rolę administratora Programu Dopłat do Oprocentowania Kredytów Eksportowych (DOKE) podpisał dwie umowy DOKE obejmujące Programem DOKE kredyty eksportowe na łączną kwotę 143,2 mln USD. W 2004 r. BGK podpisał sześć umów DOKE obejmujących kredyty eksportowe na łączną kwotę 319,68 mln USD,
- w 2005 r. realizowane były międzyrządowe umowy kredytowe oparte na zasadach pomocy wiązanej z Chinami (85 mln USD), Serbią i Czarnogórą (50 mln USD) oraz z Uzbekistanem (15 mln USD). W 2006 r. podpisana została międzyrządowa umowa kredytowa w ramach pomocy wiązanej z Angolą (14 mln USD). Ponadto, w najbliższym czasie planowane jest podpisanie międzyrządowej umowy kredytowej na zasadach pomocy wiązanej z Serbią i Czarnogórą (12,3 mln EUR).

Istniejący system ubezpieczeń eksportowych w Polsce jest dostosowany zarówno do standardów międzynarodowych, jak i potrzeb polskich przedsiębiorstw. Ministerstwo Finansów oraz inne instytucje zajmujące się oficjalnym wsparciem kredytów eksportowych w Polsce (Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. oraz Bank Gospodarstwa Krajowego), prowadzą nieustanne prace mające na celu rozwój instrumentów oficjalnego wsparcia kredytów eksportowych oraz uproszczenie procedur korzystania z tych instrumentów.

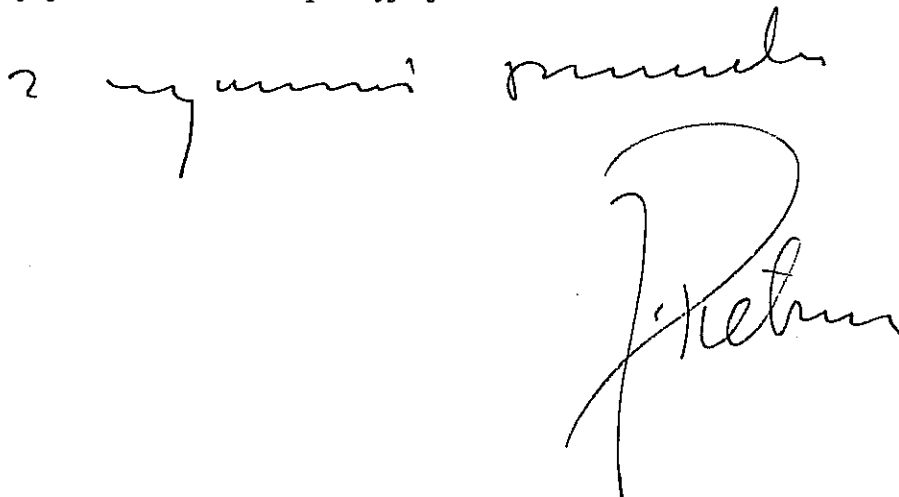
Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. prowadzi swoją działalność ubezpieczeniową w dwóch obszarach: komercyjnym oraz gwarantowanym przez Skarb Państwa. W przypadku ubezpieczeń i gwarancji prowadzonych na zasadach komercyjnych oferta Korporacji jest jedną z ofert dostępnych na polskim rynku. Eksporter ma możliwość wyboru najkorzystniejszego ze swojego punktu widzenia produktu ubezpieczeniowego. Natomiast w ramach działalności gwarantowanej przez Skarb Państwa poprzez swoją ofertę obejmującą m.in.: ubezpieczenie krótkoterminowych kontraktów eksportowych od ryzyka nierynkowego, zarówno w odniesieniu do ryzyka kredytu, jak i ryzyka produkcji, ubezpieczenia średnio- i długoterminowych kontraktów i kredytów eksportowych, ubezpieczenie leasingu finansowego, ubezpieczenie kosztów poszukiwania zagranicznych rynków zbytu, ubezpieczenie inwestycji bezpośrednich za granicą, program poręczeniowo-ubezpieczeniowy „Łatwy Eksport” dotyczący krótkoterminowych kontraktów eksportowych finansowanych kredytem poręczonym przez BGK, czy gwarancje kontraktowe (w tym gwarancje przetargowe, zwrotu zaliczki, wykonania kontraktu, dobrego wykonania kontraktu i regwarancje – zabezpieczenie gwarancji wystawianych przez banki) Korporacja wspiera polskich eksporterów i instytucje finansujące eksport krajowych towarów i usług.

W związku z rozwojem działalności ubezpieczeniowej KUKE S.A. na rynkach podwyższonego ryzyka, szczególnie na rynkach wschodnich, większość działań informacyjnych, promocyjnych i reklamowych koncentrowało się na produktach i

programach ubezpieczeniowych oferowanych przez Korporację, a skierowanych na rynki WNP. Wszystkie te działania przyczyniają się do systematycznego wzrostu wolumenu ubezpieczonego eksportu na rynki wschodnie. W szczególności Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych, mając na uwadze konieczność zwiększenia skali ubezpieczeń eksportu na rynki wschodnie, wprowadził następujące rozwiązania:

- zmodyfikował Program „Kredyty eksportowe do Federacji Rosyjskiej”, polegający na wyselekcjonowaniu, w oparciu o zmienione kryteria doboru, 20 wiarygodnych komercyjnych banków rosyjskich, mogących wystąpić w roli kredytobiorcy lub gwaranta w przypadku zakupu przez firmy rosyjskie polskich towarów inwestycyjnych i usług,
- wprowadził możliwość objęcia ochroną ubezpieczeniową KUKKE S.A. bez gwarancji rządu Republiki Białoruś transakcji eksportowych realizowanych w kredycie o okresie spłaty od 2 do 3 lat, w przypadkach gdy kredytobiorcą lub gwarantem spłaty jest jeden z wybranych banków białoruskich, a także zastosował podobny mechanizm dla wybranych banków ukraińskich.

W zakresie polsko-rosyjskiej współpracy gospodarczej widoczne są pozytywne procesy zachodzące w działalności instytucji sektora bankowo-ubezpieczeniowego obu krajów. Poprzez rozbudowę oferty produktów finansowych następuje wzrost ich zaangażowania w dwustronną wymianę handlową i rozwój inwestycji. Postępujący rozwój działań o charakterze informacyjno-promocyjnym i bezpośrednie kontakty podmiotów rynków finansowych stanowią o wzroście zaufania pomiędzy kontrahentami, poprawie wiarygodności i minimalizacji ryzyka w działalności operacyjnej.

Do wiadomości:

Sekretariat Ministra w Ministerstwie Finansów

Departament Spraw Parlamentarnych i Samorządowych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów